

SEX FRÅGOR...

... till **Mary Rudner** som är studierektor för Head, en forskarskola inom dövhet och hörselhandikapp vid Linköpings universitet. Nu driver hon, tillsammans med forskare från sin arbetsplats och två universitet i Storbritannien, ett världsunikt projekt. De ska undersöka hur teckenspråket är representerat i hjärnan. Om cirka två år beräknas projektet vara klart.

”Vi kollar vad som händer i hjärnan”

Mary Rudner, Linköpings universitet.

” Vi vet att teckenspråkets representation i hjärnan liknar representationen för det talade språket.

1 Varför vill ni ta reda på hur teckenspråket är representerat i hjärnan?

– Det finns flera skäl. Dels kan vi jämföra med det talade språket eller det skrivna språket för att få mer kunskap om hur språket fungerar. Dels kan vi få en bättre förståelse för hur andra förmågor såsom syn, tänkande och minne relaterar till teckenspråk.

2 Hur går forskningen till?

– Vi genomför experiment där deltagarna gör enkla uppgifter som är kopplade till tänkande och minne. Till exempel visar vi videofilmer på någon som teckna. Man får avgöra om tecknet har en viss handform. Ibland mäter vi bara beteende, till exempel om man svarar rätt och hur lång tid man tar på sig att svara. Ibland mäter vi också hjärnaktiviteten under tiden man genomför uppgiften. Då ligger deltagaren i en magnetkamera.

3 Varför vill ni ha just tre olika försökspersoner: döva som har döva föräldrar, hörande som använder teckenspråk, och hörande som inte använder teckenspråk?

– Genom att jämföra likheter och skillnader i beteende och hjärnaktivitet hos dessa tre grupper så kan vi avgöra vilka fenomen som beror på dövhet och vilka som beror på teckenspråk. Vår forskning är be-

roende av att enskilda individer är villiga att delta. Särskilt personer med teckenspråk som modersmål är välkomna att höra av sig till oss.

4 Hur mycket vet ni hittills?

– Det händer mycket på den internationella forskningsfronten. Vi vet att teckenspråkets representation i hjärnan liknar representationen för det talade språket. Detta gäller inte bara i stort utan även när det gäller språkets delkomponenter som fonologi (språkets struktur) och semantik (betydelse). Minne för teckenspråk verkar också likna minnet för det talade språket. Det finns dock en del skillnader mellan språken som vi håller på att forska vidare om.

5 Hur unikt är ert forskningsprojekt?

– Vårt projekt är världsunikt i och med att det jämför teckenspråk över språkgränser.

6 Vad hoppas ni kunna bidra med till omvärlden?

– En bättre förståelse för språk i allmänhet som grund för tänkande och kommunikation, och en bättre förståelse för teckenspråk i synnerhet och dess särskilda koppling till den visuella modaliteten (talarens omdöme om skeendet).

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Åsa ställde upp som försöksperson:

”Hoppas forskningen visar vikten av tidig teckenspråksinläring”

Åsa Henningsson från Piteå är själv döv och har döva föräldrar. Därför ses hon som extra intressant av Mary Rudner och hennes forskarkollegor.

I september var Åsa en av de utvalda försökspersonerna som fick åka till London för att göra tester. Ett var att testas i en magnetkamera.

– Det var en intressant upplevelse, berättar hon.

En liten TV-apparat fanns inne i tunneln. Åsa, som var i liggställning, fick inte röra på huvudet för att kunna se skärmen som stod lodrätt. Därför sattes en fästnanordning med två speglar på hennes huvud, som reflekterade skärmens innehåll.

Hon fick se ett antal olika handformer och tecken. Varje gång hon t.ex. såg handformen A i olika vinklar, skulle hon

trycka på en knapp. Dessutom fanns en kamera som filmade vad hon bokstaverade så att tolken som satt i kontrollrummet kunde kommunicera med henne.

– Jag kände mig trygg, säger Åsa.

Ett annat test handlade om logistik. Hon fick sätta samman olika klossar och figurer.

Hörseltestet var en annan del i undersökningen och Åsa minns hur integritetskränkande hon tyckte det var när hörselvårdspersonalen satte hörlurar på henne. Den här gången, i London, fick hon ta på sig dem själv.

– Jag blev faktiskt glad, säger Åsa, som hoppas att forskningen bekräftar det hon och andra alltid sagt: hur viktigt det är att döva barn får lära sig teckenspråk så tidigt som möjligt.

Åsa Henningsson.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON